

Som opatrovateľ zabudnutých a starých kníh

Rozhovor s Danielom Hevierom

Spisovateľ Daniel Hevier patrí k tým osobnostiam, ktoré na festivale Zázračný oriešok participujú viacerými spôsobmi. Hry z jeho pera sú často zaradené do súťaže o najlepšiu rozhlasovú rozprávku (a treba povedať, že sú veľmi úspešné), v sprievodných festivalových programoch má viaceré stretnutia so svojimi čitateľmi a svojou prítomnosťou dotvára tú správnu festivalovú atmosféru.

O Vás je známe, že ste až taká renesančná osobnosť, maľujete, píšete, skladáte... ja by som sa chcela spýtať: Čo Vy a rozhlas? Máte nejaký špecifický vzťah?

Samozrejme mám vzťah ako dieťa, ktoré vyrastalo na rozhlase, počúval som rozhlas, či to boli Osmijankove rozprávky, alebo môjho veľkého učiteľa a vzor - Ľubomíra Feldeka Stanica Zlatúšik, jeho Botafogo, potom som počúval rozhlasové hry Chlapci z Pavlovskej ulice, alebo Dva roky prázdnin – všetky tie fantastické a fantastické hry, ktoré sa vysielali vždy v sobotu popoludní. No a potom som sa stal aj ja autorom rozhlasových rozprávok a hier, niekedy rok som písal monologické rozprávky pre pána Machatu, volalo sa to Stanica Ententýn. A teraz som napísal niekedy rozhlasových hier aj pre deti, aj pre mládež, aj pre dospelých. A tak som aj tu na festivale Zázračný oriešok s mojou novou hrou Krajina V.

Ešte predtým, než ste sa stali autorom, tak ste najprv knihy čítali a poznali ste mnohých hrdinov a mnohých kamarátov. Máte aj dnes takého detského kamaráta z tých čias vymysleného?

Ja som už spomínal Osmijanka, dokonca sme mali v pivnici kino, ktoré sa na počesť Osmijanka a trochu na moju počesť volalo OsmiDanko a tam sme premietali deťom také predpotopné filmy. Niektoré boli ešte statické, bolo to iba posúvanie obrázkov. Tých detských hrdinov mám veľa: Pipi dlhá pančucha, alebo Alica v krajine zázrakov alebo tie deti z krajiny Oz, potom k tomu pribudli samozrejme tieto staršie fantazy príbehy Pán prsteňov, Bill, Gandalf a ďalší tí hobiti a ďalšie postavičky, takže tých papierových – akoby vymyslených hrdinov ja beriem, ako že sú to skutočné bytosti, skutoční muži, ženy, chlapci, dievčatá, postavičky a muminovci samozrejme alebo ďalšie.. Takže týchto hrdinov z kníh je veľmi veľa... Možno raz by mohol niekto urobiť takú encyklopédiu rozprávkových postáv. Veľmi rád by som na tom spolupracoval.

Je podľa Vás rozprávka dôležitá aj pre dospelých, nielen pre deti?

Ako vieme, rozprávka bola najprv pre dospelých. Dospelí si rozprávali príbehy, fantastické, a potom deti tým, že počúvali, ako sa tam vždy primotkali, potom si to začali preberať pre seba. Všetky hlavné príbehy boli najprv pre dospelých, či to je Guliver, alebo či to sú grécke báje alebo nejaké mýty, vždy to bolo najprv pre dospelých a až potom to deti dostali ako také dedičstvo.

Myslíte, že aj dnes pretrváva potreba, že aj dospelí by sa mali vrátiť k rozprávkam? Lebo častokrát všetky tie médiá sú také možno násilné alebo majú inú poetiku. Ale možno ten návrat rozprávky, myslíte, že sa to ešte dá dnes vrátiť – dať ju tým dospelákom do rúk?

Ja si myslím, že rozprávka a príbehy sa nikdy od dospelých nevzdialili. Všetky tieto akčné filmy alebo aj počítačové hry, tie aplikácie, to sú vlastne rozprávky. A že sa tam strieľa, zabíja – samozrejme, aj u Dobšinského sa zabíja, sú tam mŕtvolky, aj v starých hororoch sú mŕtvolky, to už patrí ten strach k takým ľudským, našim potrebám, že my sa radi bojíme, keď je to také neškodné, keď o tom čítame a pozeráme to v kine, počúvame to v rozhlase.

Vaše knihy a Vaše celkové dielo je možno tým, že ho môžeme mať doma na policičke, tak si ho trochu vlastne privlastňuje. Každý máme nejakého Heviera doma. Ale cítite sa doma Vy napríklad v Piešťanoch, v piešťanskej knižnici?

Ja som ako dieťa vyrastal v knižnici, v knižniciach, chodil som do všetkých knižníc v mojom meste – v Prievidzi a keď vidím knižnicu, tak som tu ako doma. Ale mne už nestačí iba prehŕňať sa v policiach, pozerať sa, či si ma deti požičiavajú, ja rád navštevujem aj tie kumbály, kde sú napríklad vyradené knihy a vždy si z nejakej knižnice odnesiem nejaké knihy, ktoré by už chceli niekde vyradiť alebo dať preč, tak ja si ich beriem potom domov. Potom ich mám doma. Ja som taký opatrovateľ aj zabudnutých a starých kníh.

A posledná otázka: Je oriešok zázračný?

Ja taký jeden oriešok mám doma, ktorý sme dostali pred takými 36 rokmi od našich dvoch kamarátov Dušanov – Dušana Mitanu a Dušana Dušeka, ktorý je aj tu v Piešťanoch na festivale, keď sme sa brali s mojou rozprávkovou manželkou, ktorá má rozprávkové meno Maruška. Tak sme dostali oriešok. Ten oriešok máme dodnes, opatrujeme ho a keď idem niekam na cesty, tak mi ho žena dáva: „Zober si náš oriešok!“. Ten pokladám za taký zázračný.

Piešťany 23.05.2018

Projekt: Zázračný oriešok 2018

Akcia: Tvorivo a veselo s kráľovnou Viktóriou

Autor rozhovoru: Sídónia Féderová

Účastníci rozhovoru: Daniel Hevier

Prepis videonahrávky: Drahomíra Moretová